STADSREVISIONEN
REVISORSGRUPP 2

STOCKHOLMS STAD
UTBILDNINGSNÄMNDEN
2009 -04- 22
Dnr 09-124/1284

Utbildningsnämnden

Revisorerna för utbildningsnämnden har avslutat revisionen av nämndens verksamhet under år 2008. Kopia på den revisionsberättelse som överlämnas till kommunfullmäktige bifogas.

Revisorerna överlämnar och åberopar revisionskontorets årsrapport för utbildningsnämnden.

Vi revisorer noterar att nämndens arbete med att sammanföra stadens olika skolverksamheter i huvudsak fungerat väl.

Vi konstaterar att nämnden inte uppfyllt fullmäktiges mål när det gäller oanmäld frånvaro i gymnasieskolan och för grundskolan saknas central uppföljning. Vi uppmanar nämnden att fortsätta arbetet för att minska frånvaron i såväl grund- som gymnasieskolorna.

Revisorerna emotser ett yttrande över årsrapporten från nämnden senast 2009-06-30.

Stockholm den 1 april 2009

På revisorernas vägnar

Bengt Leijon
ordförande

Gun Risberg
vice ordförande

Inger Korsgren
sekreterare

Kopia till
Direktör Thomas Persson

105 35 Stockholm. Telefon 08-508 29 000. Fax 08-508 29 399
revision@rvk.stockholm.se
Besöksadress Hantverkargatan 3 A 1 tr
www. stockholm.se/revision.

Till kommunfullmäktige
i Stockholms stad

REVISIONSBERÄTTELSE

FÖR

UTBILDNINGSNÄMNDEN ÅR 2008

Vi har granskat utbildningsnämndens verksamhet under år 2008.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och stadens revisionsreglemente.

Vi bifogar en redogörelse för resultatet av granskningen.

Vi tillstyrker att utbildningsnämnden och dess ledamöter beviljas ansvarsfrihet.

Stockholm den 1 april 2009

Bengt Leijon

Gun Risberg

Barbro Ernemo

Håkan Apelkrona

Helge Löfstedt

Barbro Hedman

David Winks

Jarl Wennerholm

Utbildningsnämnden

Bilaga till revisionsberättelsen för år 2008

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat är tillfredsställande
Nämnden redovisar i bokslutet för år 2008 ett nettoöverskott om 164 mnkr före och 87,1 mnkr efter bokslutsdispositioner. Överskottet förklaras bl.a. med ökade intäkter för interkommunala elever, försäljning av verksamhet samt statsbidrag. Dessutom har grundskolorna haft låga personalkostnader till följd av en restriktiv vikarietillsättning.

Vi revisorer bedömer att nämnden under år 2008 i huvudsak har uppfyllt kommunfullmäktiges mål för verksamheten. Nämnden bedöms även i stort ha uppfyllt den i verksamhetsplanen beslutade verksamheten. Vi noterar att nämndens arbete med att sammanföra stadens olika skolverksamheter i huvudsak fungerat väl.

Fullmäktiges mål om andelen elever som får godkänt på de nationella proven i årskurs 5 har dock inte uppfyllts och inte heller målet för oanmäld frånvaro i gymnasieskolan. Inom grundskolan saknas central uppföljning av elevers ogiltiga frånvaro. Under 2008 har dock en handlingsplan för elevers frånvaro i grundskola och obligatorisk särskola upprättats och implementerats i samtliga skolor. Vi uppmanar nämnden att fortsätta arbetet med att minska frånvaron i såväl grund- som gymnasieskolorna.

Styrning, uppföljning och kontroll är inte helt tillräcklig, bl.a. behöver prognossäkerheten förbättras och det finns brister i den interna kontrollen
Prognossäkerheten i nämndens tertialrapporter har visat på stora brister. Det gäller särskilt intäkterna. Den ekonomiska uppföljningen måste förbättras.

Styrningen från utbildningsnämnden bedöms som svag när det gäller elevhälsoarbetet vid staden grundskolor. Nämnden bör fastställa tydliga mål, följa upp skolornas resultat av arbetet i förhållande till grundskolans kunskapsmål samt öka samverkan med socialtjänsten och barn- och ungdomspsykiatrin.

Vi bedömer vidare att den interna kontrollen ej är helt tillräcklig. Brister har konstaterats i bl.a. nämndens lönehantering samt inköps- och upphandlingsrutiner.

Bokslut och räkenskaper är rättvisande
Vi bedömer att nämndens bokslut och räkenskaper för år 2008 är rättvisande och av god kvalitet.

Rapportförteckning

Årsrapport 2008 för utbildningsnämnden (nr 30 april 2009)
Elevhälsoarbetet vid Stockholms stads grundskolor (nr 4 januari 2009)

STADSREVISIONEN
www.stockholm.se/revision

Nr 30
April 2009
DNR 350-69/2009

Årsrapport 2008

UTBILDNINGSNÄMNDEN

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat är tillfredsställande

Styrning, uppföljning och kontroll är inte helt tillräcklig, bl.a. behöver prognossäkerheten förbättras och det finns brister i den interna kontrollen

Bokslut och räkenskaper är rättvisande

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelsers ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I "årsrapporter" för nämnder och "granskningspromemorior" för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Särskilda granskningar som sker under året publiceras löpande.

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

STADSREVISIONEN
Revisionskontoret
www.stockholm.se/revision

Besöksadress: Hantverkargatan 3 A, 1 tr
Postadress: 105 35 Stockholm
Telefon: 08-508 29 000
Fax: 08-508 29 399

STADSREVISIONEN
REVISORSGRUPP 2

Utbildningsnämnden

Revisorerna för utbildningsnämnden har avslutat revisionen av nämndens verksamhet under år 2008. Kopia på den revisionsberättelse som överlämnas till kommunfullmäktige bifogas.

Revisorerna överlämnar och åberopar revisionskontorets årsrapport för utbildningsnämnden.

Vi revisorer noterar att nämndens arbete med att sammanföra stadens olika skolverksamheter i huvudsak fungerat väl.

Vi konstaterar att nämnden inte uppfyllt fullmäktiges mål när det gäller oanmäld frånvaro i gymnasieskolan och för grundskolan saknas central uppföljning. Vi uppmanar nämnden att fortsätta arbetet för att minska frånvaron i såväl grund- som gymnasieskolorna.

Revisorerna emotser ett yttrande över årsrapporten från nämnden senast 2009-06-30.

Stockholm den 1 april 2009

På revisorernas vägnar

Bengt Leijon
ordförande

Gun Risberg
vice ordförande

Inger Korsgren
sekreterare

Kopia till
Direktör Thomas Persson

105 35 Stockholm. Telefon 08-508 29 000. Fax 08-508 29 399
revision@rvk.stockholm.se
Besöksadress Hantverkargatan 3 A 1 tr
www. stockholm.se/revision.

Sammanfattning

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat är tillfredsställande
Nämnden redovisar i bokslutet för år 2008 ett nettoöverskott om 164 mnkr före och 87,1 mnkr efter bokslutsdispositioner. Överskottet förklaras bl.a. med ökade intäkter för interkommunala elever, försäljning av verksamhet samt statsbidrag. Dessutom har grundskolorna haft låga personalkostnader till följd av en restriktiv vikarietillsättning.

Revisionskontoret bedömer att nämnden under år 2008 i huvudsak har uppfyllt kommunfullmäktiges mål för verksamheten. Nämnden bedöms även i stort ha uppfyllt den i verksamhetsplanen beslutade verksamheten. Fullmäktiges mål om andelen elever som får godkänt på de nationella proven i årskurs 5 har dock inte uppfyllts och inte heller målet för oanmäld frånvaro i gymnasieskolan.

Styrning, uppföljning och kontroll är inte helt tillräcklig, bl.a. behöver prognossäkerheten förbättras och det finns brister i den interna kontrollen
Prognossäkerheten i nämndens tertialrapporter har visat på stora brister. Det gäller särskilt intäkterna. Den ekonomiska uppföljningen måste förbättras.

Styrningen från utbildningsnämnden och dess centrala förvaltning bedöms som svag när det gäller elevhälsoarbetet vid staden grundskolor. Nämnden bör fastställa tydliga mål, följa upp skolornas resultat av arbetet i förhållande till grundskolans kunskapsmål samt öka samverkan med socialtjänsten och barn- och ungdomspsykiatrin.

Revisionskontoret bedömer vidare att den interna kontrollen ej är helt tillräcklig. Brister har konstaterats i bl.a. nämndens lönehantering samt inköps- och upphandlingsrutiner.

Bokslut och räkenskaper är rättvisande
Revisionskontoret bedömer att nämndens bokslut och räkenskaper för år 2008 är rättvisande och av god kvalitet.

Rapportförteckning

Årsrapport 2008 för utbildningsnämnden (nr 30 april 2009)

Elevhälsoarbetet vid Stockholms stads grundskolor (nr 4 januari 2009)

INNEHÅLL

Sid

1 Årets granskning 1

2 Nämndens resultat 1

2.1 Ekonomiskt resultat 2
2.2 Verksamhetens resultat 4

3 Styrning, uppföljning och kontroll 6

3.1 Nämndens styrning och uppföljning under året 6
3.2 Intern kontroll 8

4 Nämndens bokslut och räkenskaper 12

Bilagor

Bilaga 1 Revisionskontorets bedömningskriterier
Bilaga 2 Revisionsrapporter under perioden april 2008 - mars 2009

1 Årets granskning

I denna årsrapport redovisas det samlade resultatet av revisionskontorets granskning av utbildningsnämndens verksamhet avseende år 2008.

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Nämndens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat
- Nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten
- Nämndens bokslut, delårsrapport och räkenskaper

Revisionen sker i enlighet med kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt i enlighet med reglementet för stadsrevisionen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning av nämnden. Revisionskontorets bedömningskriterier redovisas i *bilaga 1*.

De förtroendevalda revisorerna har träffat utbildningsnämnden vid deras sammanträde den 17 april 2008 för att informera om årsrapporten för år 2007.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

En förteckning över stadsrevisionens samtliga revisionsrapporter under perioden april 2008 – mars 2009 redovisas i *bilaga 2*.

2 Nämndens resultat

I detta avsnitt redovisas revisionskontorets bedömning av om nämndens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål, uppdrag och budget samt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Vidare bedöms om verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att utbildningsnämndens ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat för året är tillfredsställande.

2.1 Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar följande budgetutfall och avvikelser för år 2008.

Mnkr	Budget 2008	Bokslut 2008 Utfall	Avvikelse		Budget-avvikelse 2007
Driftbudget					
Verksamhet					
Kostnader	13 209,5	13 144,4	65,1	0,5%	77,4
Intäkter	1 534,8	1 635,3	100,5	6,5%	25,3
Verksamhetens nettokostnader	**11 674,7**	**11 509,1**	**165,6**	**1,2%**	**102,7**
Avskrivningar	22,6	24,2	-1,6	-7,1%	1,2
Internräntor	3,5	3,5	0,0	0,0%	0,1
Driftbudgetens nettokostnader	**11 700,8**	**11 536,8**	**164,0**	**1,2%**	**104,0**
Justerat netto, efter resultatöverföringar		**11 613,7**	**87,1**		**103,4**
Investeringsplan					
Utgifter	**35,0**	**29,3**	**5,7**	**16,3%**	**0,8**

Nettoavvikelser i procent anges i förhållande till bruttoomslutning.

Drift

Utbildningsnämnden redovisar ett nettoöverskott jämfört med budget om 164 mnkr före resultatdispositioner.

Kostnaderna uppgår till 13 172,1 mnkr, vilket innebär ett överskott med 63,5 mnkr (0,5 %) i förhållande till nämndens kostnadsbudget.

Intäkterna uppgår till 1 635,3 mnkr, vilket innebär ett överskott med 100,5 mnkr (6,5 %) i förhållande till nämndens intäktsbudget.

Nämndens budgetavvikelse uppgår till 87,1 mnkr om hänsyn tas till ingående resultatfond från år 2007 om +30,5 mnkr och till utgående resultatfond till år 2009 om +107,5 mnkr.

Den största avvikelsen mot nämndens budget redovisas för *Grundskola inkl skolbarnsomsorg* med ett överskott på 171 mnkr (1,5 %) före och 123 mnkr efter resultatöverföringar. Överskottet avser framförallt ökade intäkter för interkommunala elever, försäljning av verksamhet samt stadsbidrag. Vidare har skolenheterna haft låga personalkostnader till följd av en restriktiv vikarie-tillsättning. Dessutom har personalneddragningar genomförts för att anpassa

respektive skolas organisation till verksamheten. Därutöver har investeringar senarelagts till år 2009 vilket medfört lägre kapitalkostnader.

Gymnasieskolan redovisar ett underskott om 5,6 mnkr före och 33 mnkr efter resultatdispositioner. Avvikelsen beror bl.a. på ökade kostnader för avtalspensioner och avvecklingskostnader vid nedläggningen av S:t Görans gymnasium inklusive merkostnader för att flytta delar av verksamheten till S:t Eriks gymnasium.

Enskilt driven förskoleverksamhet redovisar sammantaget ett underskott på 21 mnkr, vilket förklaras med högre kostnader p.g.a. att fler barn varit inskrivna efter septemberavläsningen än som prognostiserats samt att en intäkt (7,8 mnkr) som avser förskoleverksamheten felaktigt blivit bokförd på grundskolan.

Särskolan som omfattas av obligatorisk särskola och gymnasiesärskola redovisar sammantaget ett underskott om 34,4 mnkr. Gymnasiesärskolan redovisar överskott på 2,4 mnkr och obligatorisk särskola ett underskott på 36,8 mnkr, vilket är en försämring med 15 mnkr jämfört med prognosen i tertialrapport 2. Underskottet förklaras med lokalkostnader som budgeterats under grundskola men bokförts under obligatorisk särskola. Revisionskontoret förutsätter att lokalkostnaderna redovisas korrekt under år 2009.

Nämnd och övergripande verksamhet redovisar överskott motsvarande 33 mnkr vilket beror till största delen på lägre kostnader för övertalighet, utbildning och rekrytering än vad som budgeterats.

Nämndens resultatenheter

Grundskolor
Av grundskoleavdelningens 98 resultatenheter redovisar 65 överskott eller utfall enligt budgeterat och 33 redovisar ett underskott. Totalt redovisar resultatenheterna inom grundskolan ett nettoöverskott om 22 mnkr. Enheterna hade ingående resultatfonder på sammantaget +46 mnkr och redovisar utgående resultatfonder på +95 mnkr. Sjutton resultatenheter avvecklas i årets bokslut då de har redovisat underskott två år i rad. I bokslutet för år 2007 avvecklades totalt fyra resultatenheter.

Gymnasieskolor
Gymnasieavdelningen hade 19 resultatenheter under år 2008 och av dessa redovisar 14 skolor överskott och fem underskott. Totalt redovisar resultatenheterna ett nettoöverskott om 11,6 mnkr vilket är betydligt bättre resultat än i bokslutet för år 2007 (-37 mnkr). Enheterna hade en ingående resultatfond på -2 mnkr och redovisar en utgående resultatfond på +11 mnkr. Fyra resultatenheter avvecklas i samband med bokslutet p.g.a. underskott de senaste två åren eller att de inte lyckats täcka sitt underskott från föregående år.

Dessutom övergår två resultatenheter till anslagsenheter i samband med organisationsförändringar inom gymnasieskolan. I bokslutet år 2007 avvecklades åtta resultatenheter.

Övriga
Medioteket redovisar ett överskott på 1,1 mnkr vilket ger en utgående resultatfond på 2 mnkr. Överskottet beror bl.a. på ökade intäkter genom att fler medieavtal har slutits.

Investeringar

Av budgeterade investeringsmedel om 35 mnkr har 29,3 mnkr förbrukats. Avvikelsen förklaras av att nämnden ej planerat förbrukning av hela beloppet. Tio grundskolor har använt investeringsmedel i samband med verksamhetsanpassningar. Till gymnasieskolorna har investeringsmedel tilldelats utifrån en behovsanalys där åtta gymnasieskolor prioriterats och tilldelats 60 procent av medlen. Även vuxenutbildningen har medgivits investeringsmedel.

2.2 Verksamhetens resultat

Revisionskontoret bedömer att nämnden under år 2008 i huvudsak har nått kommunfullmäktiges mål för verksamheten. Vidare bedömer revisionskontoret att nämnden i stort har uppfyllt sina mål och uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet.

För fullmäktiges indikatorer visar utbildningsnämndens utfall på några avvikelser bl.a.

- Andelen skolor i staden med godkänd ventilationskontroll och god inomhusmiljö är 69 % att jämföras med målet om 80 %. Den centrala förvaltningen har inte bedrivit ett aktivt miljöarbete enligt stadens miljöplan.
- Årsmålet för andelen elever som får godkänt på de nationella proven i årskurs 5 är 91 % och utfallet blev 82 %. Nämndens förklaring är att inte alla skolor redovisat samtliga delprovsresultat. Från och med läsåret 2008/2009 ska varje skola genomföra samtliga delprov i de nationella ämnesproven.
- Årsmålet för oanmäld frånvaro i gymnasieskolan är inte uppfyllt. Utfallet blev 7,2 % i jämförelse med årsmålet på 6,5 %.
- För grundskolan saknas central uppföljning av den ogiltiga frånvaron. Däremot följs den upp vid varje grundskola. Förvaltningen avser att under våren 2009 sammanställa den totala frånvaron för år 2008.

Handlingsplan för elevers frånvaro i grundskola och obligatorisk särskola har under året upprättats och implementerats i samtliga skolor.

Nämnden redovisar att årsmålet för andelen inköpta ekologiska livsmedel inte har uppfyllts. Utfallet blev 8 % av totala värdet av inköpta livsmedel medan målet var 15 %. Nämndens förklaring är att livsmedelsleverantörerna inte specificerar kostnaderna för ekologiska livsmedel. Det verkliga utfallet är således oklart. Revisionskontoret förutsätter att nämnden i samband med inköp ställer krav om vilka livsmedel som ska vara ekologiska samt volymer eller hur stor andel de ska utgöra. Nämnden måste också följa upp vad som levereras.

I samband med tertialrapport 1 år 2008 beslutade kommunstyrelsen om ytterligare indikatorer från miljöprogrammet utöver de i budget för 2008. Utbildningsnämnden har inte redovisat årsmål eller utfall för dessa nya indikatorer vilket förklaras med att det skulle medföra ett alltför omfattande utredningsarbete.

Alla enheter inom sfi (svenska för invandrare), inklusive de upphandlade verksamheterna, överfördes den 1 januari år 2009 till social- och arbetsmarknadsnämnden liksom Rekryteringsprogrammet samt delar av Vuxenutbildning Stockholm.

Sammantaget bedömer revisionskontoret att nämnden har arbetat tillfredsställande med de särskilda uppdragen från kommunfullmäktige bl.a. uppdraget att i samråd med Stockholms läns landsting utreda behovet av barnsköterskeutbildning.

3 Styrning, uppföljning och kontroll

I detta avsnitt redovisas revisionskontorets bedömning av om nämnden har ett system för styrning, uppföljning och kontroll som säkerställer en ändamålsenlig verksamhet, bidrar till en god ekonomisk hushållning för staden samt ger en tillräcklig säkerhet inom nämndens organisation och verksamhet.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att utbildningsnämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten inte är helt tillräcklig.

3.1 Nämndens styrning och uppföljning under året

Nämndens lednings- och styrdokument

Revisionskontoret har granskat nämndens verksamhetsplan för år 2008 och bedömer att nämndens egna mål för verksamhetsområdet i huvudsak ansluter till kommunfullmäktiges mål. I verksamhetsplanen för år 2009 har nämnden utvecklat sina mål så att de ansluter väl till kommunfullmäktiges mål och uppdrag. Nämndens verksamhetsplan för år 2008 var den första planen för ett helt verksamhetsår för den nya utbildningsförvaltningen. Parallellt med verksamhetsplanen beslutade utbildningsnämnden om att effektivisera och avveckla skollokaler.

Utbildningsnämndens uppföljningssystem utgörs i huvudsak av månadsrapporter, tertialrapporter och årsredovisning med bokslutskommentarer i enlighet med stadens övergripande regler. Utöver det ekonomiska utfallet har även kvalitetsuppföljning, tillsyner och brukarundersökning redovisats till nämnden under året.

Nämndens uppföljning av ekonomi och verksamhet

Nämnden har lämnat följande ekonomiska prognoser under året.

Mnkr	Tertial-rapport 1	Tertial-rapport 2 (T2)	Bokslut 2008	Avvikelse T2 - bokslut	
Driftbudget					
Verksamhet					
Kostnader	13 111,8	13 156,9	13 144,4	12,5	0,1%
Intäkter	1 550,2	1 551,4	1 635,3	83,9	5,4%
Verksamhetens nettokostnader	**11 561,6**	**11 605,5**	**11 509,1**	**96,4**	**0,7%**
Avskrivningar	22,6	22,6	24,2	-1,6	-7,1%
Internräntor	3,5	3,5	3,5	0,0	0,0%
Driftbudgetens nettokostnader	**11 587,7**	**11 631,6**	**11 536,8**	**94,8**	**0,7%**
Justerat netto, efter resultatöverföringar	**11 601,2**	**11 671,1**	**11 623,9**	**47,2**	**0,4%**
Investeringsplan					
Utgifter	**35,0**	**35,0**	**29,3**	**5,7**	**16,3%**

Nettoavvikelse i procent anges i förhållande till bruttoomslutning.

Sammanställningen visar att prognossäkerheten i nämndens tertialrapporter inte har varit tillräcklig. Netto är avvikelsen för driftbudgeten acceptabel mellan tertialrapport 2 och bokslut. För intäkterna är avvikelsen betydligt större. Det gäller framförallt bedömningen av ökade intäkter i form av interkommunala ersättningar och försäljning av verksamhet.

Även på investeringssidan är avvikelsen mellan tertialrapport 2 och bokslutet för stor.

Revisionskontoret anser att avvikelserna beror på sådant som utbildningsnämnden borde ha kunnat bedöma bättre i tertialrapport 2 och att prognossäkerheten måste förbättras under 2009.

Särskild granskning

Elevhälsoarbetet vid staden grundskolor

Enligt fullmäktiges budget ska skolan ha ett kontinuerligt hälsofrämjande arbete som bygger på att verksamma i skolan är delaktiga och tar ansvar. Elevhälsoarbetet ska vara förebyggande och integreras i skolans alla verksamheter.

Revisionskontoret har granskat hur elevhälsoarbetet fungerar vid 20 av stadens grundskolor (revisionsrapport nr 3, januari 2009). Granskningen visade på att nämndens styrdokument har ett ändamålsenligt och funktionellt innehåll men att dokumenten trots detta inte har fått någon styrande effekt eftersom de granskade skolorna har otillräcklig kännedom om dem.

Styrningen på lokal nivå är oftast tydlig och skolorna har utarbetat lokala ansvars- och åtgärdsstrategier. Skolorna arbetar i allt större utsträckning förebyggande för att förhindra uppkomsten av problem kopplade till elevernas psykiska och fysiska hälsa. Det är dock stor variation i hur skolorna arbetar med elevhälsan och styrningen från utbildningsnämnden och dess centrala förvaltning bedöms som svag. Skolornas elevhälsoarbete bör lyftas fram tydligare, främst i deras kvalitetsredovisningar.

Det finns vidare ett behov av att nämnden utvecklar elevhälsoarbetet bl.a. när det gäller att fastställa tydliga mål, följa upp skolornas resultat av arbetet i förhållande till grundskolan kunskapsmål samt öka samverkan med social-tjänsten och barn- och ungdomspsykiatrin (BUP).

3.2 Intern kontroll

Revisionskontoret har granskat nämndens interna kontroll och bedömer att den ej är helt tillräcklig. Bedömningen baseras i huvudsak på de särskilda granskningar som revisionskontoret genomfört och som visat på brister i en del administrativa rutiner vilket framgår av denna årsrapport.

Nämndens internkontrollplan

Nämndens internkontrollplan innehåller kontroller som bör ingå i det löpande arbetet. Syftet med internkontrollplanen ska vara att utifrån en bedömning av väsentlighet och risk se till att kontrollen är tillräcklig i organisation, processer och rutiner. Planen ska utgå från riskanalysen, men också från hur riskerna tas om hand i ordinarie system.

Planerade aktiviteter i internkontrollplanen har i huvudsak genomförts under året och omfattat 10 enheter. Av årsredovisningen framgår bl.a. att enheterna följer upp löneutbetalningarna månadsvis men att enheterna endast delvis använder de möjligheter som finns till IT-stöd i uppföljning och rapportering av löner. Användningen av LISA- självservice anges som exempel för att underlätta dessa arbetsrutiner. I revisionskontorets särskilda granskning av nämndens interna kontroll i lönehanteringen (se nedan) framgår att endast 1/3 av nämndens 180 enheter är anslutna till LISA-självservice och att nämnden bör påskynda anslutningen bl.a. för att underlätta enheterna uppföljningsarbete.

Vidare framkom när förvaltningen genomförde internkontrollplanen att enheternas prognosarbete måste utvecklas. Avvikelser avseende kostnader och intäkter beror ofta på att enheterna underskattar sina intäkter och överskattar kostnaderna. Uppföljning av prognosavvikelser och förändringar av prognoser sker numera som ett led i ekonomiavdelningens ordinarie prognosarbete.

Särskilda granskningar

Hantering av skyddade personuppgifter
Revisionskontoret har granskat hanteringen av skyddade personuppgifter inom stadens förskoleverksamhet (nr 16, december 2008). Revisionsrapporten är sekretessbelagd enligt sekretesslagen 5 kap 2 §.

Utbildningsnämnden har lämnat yttrande över rapporten och i huvudsak besvarat de frågor om verksamhetssystemet BoSko, register med uppgifter om alla barn som omfattas av barnomsorg eller skola, som utbildningsnämnden har ansvaret för. Nämnden instämmer i revisionens förslag att kommunstyrelsen utarbetar en stadsövergripande policy med tillhörande riktlinjer för hantering av personer med skyddade personuppgifter. Det är också angeläget att begränsa antalet användare som har åtkomst till BoSko.

Inköps- och attestrutiner
Utbildningsnämnden har ingått i en granskning av sex nämnders inköps- och attestrutiner. Syftet har varit att kontrollera om tillämpningen av rutinerna är korrekt och ändamålsenlig samt om nämndens kontroll är tillräcklig. Granskningen har dokumenterats i arbetsanteckningar som kommunicerats med utbildningsförvaltningen.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att utbildningsnämndens inköps- och attestrutiner bör förbättras. Nämnden saknar en skriftlig rutin som beskriver upphandlings- och inköpsprocessen. För att underlätta arbetet för budgetansvariga bör nämnden ta fram dokumenterade rutiner för inköp- och upphandling samt även för kontroll och uppföljning av verksamheternas inköp och attester. Det är viktigt att kontrollerna av att rutinerna följs sker löpande och systematiskt. Vid granskningen visade det sig att deltagarförteckningar saknades med fakturor avseende representation.

Granskningen visade att läromedel upphandlats vid sidan av ramavtalen. Revisionskontoret anser att avtalstroheten till ramavtal kan förbättras om uppföljningen systematiseras och genomförs löpande under året. Nämnden bör också ta fram rutiner för kontroll och uppföljning av att verksamheterna använder gällande ramavtal. Vidare anser revisionskontoret att nämnden i större omfattning bör genomföra ramupphandlingar så att skolorna kan avropa material eller tjänster och inte själva behöva genomföra upphandlingar.

Granskning av nämndernas interna kontroll i lönehanteringen

Under året inrättade staden en central servicenämnd dit nämndernas lönefunktioner har förts. Förändringen kräver nya arbetssätt på nämnderna för att upprätthålla en god intern kontroll.

Revisionskontoret har granskat kontrollen vid ett antal nämnder däribland utbildningsnämnden. Granskningen har dokumenterats i arbetsanteckningar som kommunicerats med utbildningsförvaltningen.

Respektive nämnd har fortfarande ansvar för att löneunderlagen är korrekta. Serviceförvaltningen gör inte några kontroller av att det underlag som skickas in för registrering är korrekt. Trots det går underlagen direkt från utbildningsförvaltningens enheter till serviceförvaltningen och den kontroll som tidigare gjordes av utbildningsförvaltningens löneadministratörer har upphört.

Kontroll görs heller inte av att anställningsavtal upprättas för alla som anställs samt att avtalen är korrekta och skickas till nämnden personalaktsarkiv. Revisionskontoret anser att utbildningsnämnden, med ca 15 000 månadsanställda och i genomsnitt 1 100 timanställda under terminerna, snarast måste se till att lönekontroller utförs.

Endast 1/3 av nämndens 180 enheter är anslutna till LISA-självservice. Anslutningen av enheter och anställda bör påskyndas då det skulle innebära lägre kostnader till servicenämnden för lönehanteringen. Det skulle också underlätta uppföljningen av lönetransaktioner genom att det på ett enkelt sätt går att ta fram utdatarapporter från systemet.

Revisionskontoret bedömer att utbildningsnämndens interna kontroll i lönehanteringen inte är tillfredsställande.

Granskning av intern kontroll vid sex grundskolor och två gymnasieskolor

Under våren 2008 genomförde revisionskontoret en granskning av intern kontroll vid sammanlagt åtta grund- och gymnasieskolor. Syftet med denna granskning var bl.a. att ta reda på hur skolorna arbetar med planering av ekonomiska och personella resurser samt anpassning av skollokaler utifrån skolornas uppskattade elevunderlag inför höstterminen 2008. Rutiner för ekonomi- och verksamhetsuppföljning granskades men också administrativa rutiner för diarieföring, kontanthantering, lunchkuponger mm.

Granskningen visade att fyra av sex grundskolor förväntade en elevökning med ca tio till tjugo barn. Båda gymnasieskolorna förväntade också elevökningar med 15 respektive drygt 30 elever.

Ingen av grundskolorna planerade att säga upp personal inför höstterminen. Rektorerna var samtidigt medvetna om att förutsättningarna snabbt kan förändras. Flera grundskolor arbetar kontinuerligt med lokalanpassning bl.a. genom att hyra ut lokaler eller att förhyra lokaler för sina förskoleklasser.

Hälften av de granskade skolorna prognostiserade i tertialrapport 1 underskott för år 2008. Detta förklarades med förväntat vikande elevunderlag mellan vårterminen och höstterminen 2008. Berörda skolor beskriver en svår planeringssituation när det gäller lärarresurser och anpassning av lokaler då elevunderlaget på kort sikt kan förändras betydligt. Rektorerna anser sig inte ha förutsättningar för att kunna anpassa resurserna på så kort tid. Personalen informeras kontinuerligt, bl.a. vid arbetsplatsträffar (APT) om respektive skolas ekonomiska förutsättningar. Vid behov upprättar skolorna åtgärdsprogram för att eliminera eller minska förväntade negativa avvikelser.

Rektorerna var i huvudsak nöjda med den centrala förvaltningens direktiv och stöd i administrativa frågor. De påtalade dock behov av ökat stöd kring lokalförsörjning och i samband med lönerevision. Skolorna har ett nära samarbete med utbildningsförvaltningens controller men tyckte att stödet försämrats under våren på grund av många byten av controller. Några skolor upplever att redovisningsenheten inte alltid har tid att ge det stöd som skolorna efterfrågar.

Liksom vid föregående års granskning framkommer att flertalet skolor saknar aktuella och ändamålsenliga rutinbeskrivningar för bl.a. posthantering, diarieföring, försäljning av lunchkuponger samt inventarieredovisning.

I utbildningsnämndens yttrande över revisorernas årsrapport för år 2007 framhålls dock att det finns rutinbeskrivningar och att arbete pågår för att göra dem kända i organisationen. Vidare framgår att utbildningsnämnden kommer att utreda hur centrala riktlinjer för pedagogiska måltider ska utformas. Sådana riktlinjer har ännu inte tagits fram.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att det fortfarande finns brister i skolornas administrativa rutiner. Kontoret ser positivt på det pågående arbetet med att göra rutinbeskrivningarna kända och tillämpade.

Skolverkets inspektion

Skolverket har under året följt upp den utbildningsinspektion som genomfördes under år 2006/2007. Staden har samtidigt anmodats att inkomma med kompletteringar och förtydliganden avseende de brister som Skolverket tagit upp i sina uppföljningsbeslut. Utbildningsnämnden har därefter vidtagit nödvändiga åtgärder och redovisat dessa som svar på Skolverkets begäran.

Stadens skolinspektörer

Under året har förvaltningens skolinspektörer genomfört inspektion vid 33 förskolor varav 13 kommunala, 32 grundskolor och fritidshem varav 24 kommunala, 16 gymnasieskolor varav 6 kommunala samt ett kommunalt vuxengymnasium. Resultatet av genomförda inspektioner har ännu inte redovisats till nämnden men ska enligt planen presenteras under våren 2009.

Skolornas hantering av allmänna handlingar

Hökarängsskolan och Nya Elementar inspekterades av stadsarkivet i december år 2008 och utbildningsnämnden fick ett antal föreläggande angående skolornas hantering av allmänna handlingar. På Hökarängsskolan var det stora brister i skolans kunskap och hantering av allmänna handlingar. För Nya Elementar konstaterades vissa brister när det gäller arkivredovisning och förvaring. För båda skolorna ska stadsarkivet senast 2009-08-30 ha skriftliga redovisningar för hur föreläggandena har åtgärdats.

Revisionskontoret uppmanar nämnden att se till att stadens samtliga skolor har kunskap om och följer regelverket för hantering av allmänna handlingar.

4 Nämndens bokslut och räkenskaper

I detta avsnitt redovisas om nämndens bokslut och delårsrapport är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed samt stadens regler och anvisningar.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att utbildningsnämndens bokslut och räkenskaper för år 2008 är rättvisande.

Jan-Erik Ek
Enhetschef

Inger Korsgren
Revisor

BILAGA 1

Revisionskontorets bedömningskriterier

Bedömning

För avsnitten 2 Nämndens resultat och 3 Styrning uppföljning och kontroll används följande bedömningar:

Tillfredsställande/Tillräcklig	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda
Inte helt tillfredsställande/ Inte helt tillräcklig	Brister finns som måste åtgärdas
Oacceptabelt/Oacceptabel	Väsentliga brister finns som måste åtgärdas omgående

För avsnitt 4 Nämndens bokslut och räkenskaper gäller följande bedömningar:

Rättvisande, Inte helt rättvisande eller *Inte rättvisande*

Nämndens resultat

Bedömningskriterier

Nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.

- Nämndens resultat följer fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget.
- Nämnden har inom tilldelat anslag uppfyllt sina mål för verksamheten och uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet.
- Nämndens verksamhet har bedrivits enligt lagar, föreskrifter, riktlinjer m m.

Styrning, uppföljning och kontroll

Bedömningskriterier

Nämndens system för styrning, uppföljning och kontroll bygger på en helhetssyn på den kommunala verksamheten samt säkerställer en ändamålsenlig verksamhet och bidrar till en god ekonomisk hushållning för staden, liksom en tillräcklig säkerhet inom nämndens organisation och verksamhet.

- Nämnden har ett system för styrning som ger förutsättningar för god ekonomi, effektiv verksamhet och kvalitet.
- Nämnden har en ändamålsenlig organisation med en tydlig fördelning av ansvar och befogenheter.
- Nämndens verksamhetsplan överensstämmer med fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt mätbara/uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.
- Nämnden följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi, verksamhet och kvalitet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Nämndens uppföljning ger en rättvisande och tillförlitlig information om ekonomi och verksamhet.
- Nämnden har ett system för intern kontroll för en effektiv och rättssäker verksamhet samt för att förebygga allvarliga fel och skador.

Nämndens bokslut och räkenskaper

Bedömningskriterier

Nämndens redovisning är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

- Nämndens bokslut är rättvisande.
- Nämndens räkenskaper är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed samt stadens regler och anvisningar.

BILAGA 2

Revisionsrapporter under perioden april 2008 – mars 2009

Samtliga rapporter finns tillgängliga på **www.stockholm.se/revision**

2008:03 Livskvalitet på äldreboendet.
Granskning av stadens vård- och omsorgsboenden för äldre

2008:04 Styrning och kontroll av fastighetsnämndens skogsförvaltning

2008:05 Livsmedelskontrollen

2008:06 Informationssäkerhetsgranskning av Paraplysystemets applikation ParaSoL

2008:07 Styrning och kontroll av ramavtal för städning hos några stadsdelsnämnder

2008:08 Hantering av synpunkter och klagomål från medborgare och brukare

2008:09 Uppföljning av föregående års granskning av stadens informationssäkerhet med avseende på organisatorisk och teknisk it-säkerhet – **sekretessbelagd**

2008:10 Styrning och kontroll av trafik- och renhållningsnämndens gatudrift

2008:11 Exploateringsprocessen

2008:12 Kvalitetsarbete inom verksamheten för personer med funktionsnedsättning – Steg 2

2008:13 Ombyggnad av Kista Galleria

2008:14 Hantering av övertalig personal inom Stockholms stad

2008:15 Hantering av skyddade personuppgifter inom stadens förskoleverksamhet – **sekretessbelagd**

2008:16 Hantering av skyddade personuppgifter inom stadens grundskoleverksamhet – **sekretessbelagd**

2008:17 Skydd och vård av kulturnämndens samlingar - **sekretessbelagd**

2008:18 Försäljning av fastigheter och mark

2009:01 Granskning av bostadsbolagens försäljning av fastigheter till bostadsrättsföreningar

2009:02 Hantering av skyddade personuppgifter inom stadens individ- och familjeomsorg

2009:03 Elevhälsoarbetet vid Stockholms stads grundskolor

2009:04 Barnsäkerheten i förskolan

2009:05 Styrning och kontroll av ramavtal för missbruksvård

2009:06 Anmälningar om barn och unga som riskerar att fara illa